

Indult BETSBÖL Szombaton 21. Júl. 1787.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Elegyes Tudóstások.

A' Bétsi Publikum edgy közel lévő háborúról fo-
 ha többet nem futtogott 's mormólt edgykor
 valaha magában, mint ma; de kívül léfzen, azt az
 egek tudják. Bizonyos az, hogy többnyire éjjel
 nappal a' hadi Kantzelláriában dolgoznak, és 7-dikre
 virradólag ő Felsége maga-is csak-nem egész éjzaka
 jelen vala itten, és noha ez előtt botsátott levelünk-
 ben azt írtuk vala edgy levél után, hogy a' F. Mo-
 nárkha a' Belgiumbélieknek kívánságokat tellyesítette
 légyen; még-is mindazáltal bizonyosnak mondatik,
 hogy 36 ezer fegyveres el-múlhatatlanúl Belgiumfelé
 indulandó minden órán. Ezen Zenebonának alkalma-
 tollágával a' Prufzszusnak bizonyos számú hadi népe
 A. Belgiumba vette magát, és a' Hollándiai széleken

fekszik; melyet a' Frantzia észre vévén, ő-is legottan annyi főből álló seregét ezeknek ellenében Hollandiába telepítette olly tzeállal, hogy a' Pruszszus, kinek az a' tzeáll, hogy Hollandiában békefeleget plántáljon, és a' Helytartó Hertzeg juisát helyre-állítsa, bé-ne mehesse. — A' Toskánai Hertzegnek, és annak nagyobbik Leányának *Therésziának* Bétsbe jövételekről, és ezen Hertzeg Kisasszonyinak a' Szakszoniai *Antal* Hertzeggel lejendő házassági öszvekelekről, mint tökéletesen el-végzett dologról, úgy beszélnek, és — A' második Toskánai Printz a' Pruszszus Király Leányát *Friderikát* nyerte-el; kik már edgymásnak a' magok képeket által-is küldöttek, melly a' Fejedelmek között bizonyos házasságnak a' jele. — Ennekutánna minden Ts. és Királyi Tartományokban a' Kávé, valamint a' Tsokoládé, táblákra készítették, és úgy adatik-el. Itt már próbát-is láthatni belöle. — A' Lengyel Országi Semináriumnak Rektora *Szaunitzki Úr*, Magyar Országban Szepes Vármegyében Püspökké tétetett. Ezt így olvasom edgy Bétsi levélből. — *Lembergöl* ezt írják: „Azok a' Frantzia Apátzák, kik közzül némellyek nagy Tsársári költséggel hozattanak vala Párisból olly véggel, hogy a' mi Lengyel Kisasszonykáinkból tökéletes eszü és indiatú Dámákat formálnának, még eddig nem igen nagy reménységgel táplálnak bennünket. A' válásról való józan gondolkozásáról edgy ezek közzül, nem régiben, midön a' F. Tsászártól a' magok Klástrumokban meg-látogattattak vólna, igen érzékeny szemben tűnő példát ada, t. i. Meg-fogván a' F. Tsászárnak kaputját, edgy szegeletbe vezeté, és egész fel-melegedett indulattal a' mostani Reformátzió ellen kezdé, mint edgy leg-böltsebb Apostolné, dehogyi. — A' Lembergi Bibliothékában, melly most fzedatik

rendbe, igen régi és ritka könyvek találtattanak. Nem régiben 169 darab könyvek, részszerént kéz-
 irások, részszerént a' 14 - 15-dik században költ régi
 és ritka munkák, és 50 Rätz könyvek hozattattanak
 innen a' F. Udvari Bibliothékába. — A' Bétsben lé-
 vő Hollándiai követ fzedi a' sátorfát, és minden órán
 hátat fordít Bétsnek; mert már, a' békeesség punktu-
 mai szerént való fizetésnek ideje el-tört, és még-is a'
 F. Tsászári Kaszlába le-tejendő Hollándus aranyakat
 magoknál tartják. — Edgy nyomtatásban világ elei-
 be jött számvetés szerént, a' F. Ts. és Királyi Hadi
 Tábor 363 ezer fegyveres népből áll, és 200 Ge-
 neralifokból; — de háborúnak idején 400 ezernél-is
 többre mehet minden erőszak nélkül. — A' Mántuá-
 ból jött levelek szerént, a' múlt Urnapi Butsú-járáskor
 edgy meg-tébojodott aszfzony edgy Pap Urat, mel-
 lyet ő *il marito suo* nevez vala, edgy kardal a' rzé-
 iémóniák között, szúra kereftül, és magát is ennek-
 utánna; mellyel az egész áhítatos fokaság' rendjét
 őszve zavará. — A' Londoni Levelek adják tudunk-
 ra, hogy minden Tengeri Hatalmasságok erősítik a'
 magok vízi erejeket, mintha *Márs* Neptunussal kíván-
 na szemben szállani. — Edgy más levél szerént, a'
 Töröknek 100 ezer fegyveres népből álló serege moz-
 dala meg nem régiben azon kívül, hogy még tudhat-
 nók: hová, és mi végre? Tegnap előtt virratra me-
 ne Bétsen is kereftül 6 Regiment, a' mint a' külső
 Városi *Máriahilf* nevű úrszabeliek beszélik, és mi-
 den órán indulnak, a' tűzi játékot gyújtogató Pattan-
 tyúfok-is Bétsből. — A' Spanyol levelek szerént a'
Kadix és *Ferról* nevű kikötő-helyekben éjjel nappal
 földozzák a' hadi hajókat, a' S'okholmi Udvar nem
 különbben ezt tselekefszi a' maga partyain. Edgy szó-
 val, mindenek úgy beszélnék, hogy soha közönsége-
 febb

febb hadi-készület Európában nem volt, mint most, 's azonban semmit bizonyost: mi végre? nem tudunk. — Némelly Politikusok' értelme szerént, már Hollandia él-van ofztva; már a' Pruszszus és Frantzia készen állanak; a' F. Tsászári Udvar és az Anglus-is rövid nap meg-fognak jelenni, és a' pappiroffan el-ofztott maga Tartományába kiki belé-fog minden puska-szó nélküi költözni, — 's tsak ekkor hül-el szemé szája a' Zenebona fiainak; 's nem-is lehet különben; mert minden mostani Európai hadi-készületeknek ezek, és ezekután a' Frantzia a' magva. — A' F. Ts. és K. Hadifergek az eddig való helyeket változtatni fogják. — Hollandiában most van a' Katonák szürettye. Ezek házról házra, városról városra járnak, ölnek és pusztítanak: így eszi a' pártot úrott Hazafi a' Hazafiat. Némelly Városok már tsak-nem üressen maradtak; a' nép a' szemmel látó veszedelem elől el-húzta magát 's vagyonkáját. — Amaz egész világ előtt esmeretes Angliai Gróf Gordont minden felől körül vévén a' maga bolond Bigotériájának és sok réti veszedelmes bűneinek büntetése, a' fogságból, a' maga szája-izü, zenebonát szomjúhozó bigott atyafiaihoz a' Hollandúfokhoz által szökött, hól a' maga öszült bolondságainak talál bolondságot tápiáltatásokra. Az utolsó szállásán útryában, midön már Hollandiába érkezett, leves és hús helyett, Kávét és vajas kenyeret kért, mint valamelly nagy Hollandus. Londonban ezt írták minden falra; jó útát Lord Gorgont és nagyon örvendenek, hogy ezen pestis meg-szökött réllök. — Kemény parantsolatot adott a' Londoni Udvar, hogy a' közép-tengerről jövő minden hajók Kontumátziót tartsanak, ki-vévén a' Spanyól és a' Minorka szigetbéli hajókat; mivel Algirban szörnyü Pestis uralkodik. — Igaz-é, vagy hamis politika? nem

tudjuk; azt értyük edgy levélből, hogy, a' Elollánd. Helyt. Hertzeg katonái között ragadó nyavallya uralkodik: nints jó vizek, nints kenyerek, abrakjok. Hollándián az Istennek 3 leg-sujjofabb ostora: az éhség, fegyver és, az utolsó hírek szerént, a' Pestis. Ezt okozza a' belső zenebona, mellytől őrizzen az Isten minden Hazát. — *Magyar Országból 29. Júnii.* „Tsak haljon kegyelmed, szól a' tudósító, edgy szörnyű különös történetet! Edgy darab időtől fogva csak veszedelnek nálunk a' Tehenek, mellyeket initt amott nyúzva találunk vala-meg. Ebből könnyen által láthattuk, hogy valakinek tsak a' bőrre vagon szüksége. Eleget motóztuk, de sohólt a' dolognak nyomába nem akadhattunk, 6-dik napján a' múlt hónapnak megint el - vész edgy tehén; utánna a' Gazdája, kereli, és szembe-találkozik edgy emberrel, ki új le-húzott marha-bőrt hoz vala a' hátán: ezt edgy-szeriben meg-esmervén, hogy az ő tehene-bőre, melly tehenét akkor éjzaka el-hajtván edgy gödörben meg-nyúzta, nyakan fogja a' Tzehen kívül nyúzó Hentest, meg-kötözé, és minden kegyelem nélkül elevenen akará meg-nyúzni; de midőn a' körmitől fogva a' száráig nyúzná, sok nép gyűlvén őszve, a' maga új mesterségében meg-akadályoztaték. — A' Zemlini tudósítálok szerént a' 3 és 6 napi Kontumázió, 10 napokra szaporittatott, mivel tudósítálok érkeztenek, hogy Török Orzágnak belső részében veszedelmes nyavallyák uralkodnának. Azonban Serviában és más közel lévő környékekben semmi effélék nem hallattnak. Két nappal ezen parantsolatnak ki-adása után t. i. 23-dik Júniusban 4 esmeretlen Ánglus utazók jövének Török Országból itten keresztül, és a' magok útjokat minden Kontumázió nélkül Béts-felé folytaták. Némelly szemesebb Zemliniek bizo-

nyos-

nyosnak akarják mondani, hogy ezen 4 útfok köz-
zül 2 személlyek csak állortzás - - Anglusok vala-
nak. — A' Fogtúi Reformátusok Kalotsa mellett má-
vitzsza-nyerték régi harangjaikat, sa Tornyokat, Ek-
klésia' kertyeit, mellyeket 20 elztendőktől fogva a'
Plébánus bír vala; a' ki-verettetett lakosoknak-is meg-
betsühtettek házaik, 's várják a' kegyelmes Királyi
választ. — Szabadszállásról íratik: „Az Akasztói
'Sidó a' Plébánus Úrnál nagyon benn lévén, el-kéi
edgykor kúlsát, hogy el-veztett kúlsa helyett
próbálja ládáját ki-nyíttani. A' Plébánus Úr semmi
fortélyt nem vélvén, által-adja; a' 'Sidó hasonló kúls-
tsot tsináltatván magának, mikor a' Plébánus minden
rselédjivel edgyütt a' Templomban volna, el-megy a'
'Sidó, és az ablak karikájit szépen fel-bontván, a'
szobában lévő kútses ládából el-vitzi, a' mit talál,
és meg-indúl Pestfelé a' Vásárra; de későre; mert a'
Plébánus Úr a' Templomból ki-jövéen edgy napszámos
ki-fizetésére ki-nyítván a' ládát, észre-veszi a' Sidó-
subtrahciót, utánna lovon a' Hajdúk a' 'Sidónak, útol-
érik, és kötve vívék-bé Pestre — de nem a' vásárra,
hanem a' bünösök helyére, honnan a' *Móses* meg-
röntött 10 parantsolatja sem fogja büntetetlenül ki-
botsátani. — Ez a' Pesti *Médárdusi* Vásárkor esett.
Az Erdély és Magyar Ország szélein lévő *Mészés*,
Réz és más nagy erdőkben meg-kezdettenek úgy an-
nyira szaporodni a' gyilkosok és tolvajok fergei,
hogy már az útonjárókat-is meg-fosztják — sőt a'
fogságba vivő Rabokat-is el-vezzik, és az azokat vi-
vőket meg ölik; noha a' múlt hónapnak 26-dikán költ
felséges rendelés szerént kegyelmesen parantsolni mélt-
tózottat ő Felsége, hogy az eiféle Tolvajfergeknek
előljáróit el-fogván, leg-ottan sententziát mondjanak
fejére. — Meg-került a' *NOE Bárná*ból ki-botsátott

első galambja, — Meg-indúl a' napokban edgy Erdélyi Magyar ifjú Bétsben, és edgy 3 egyenlő szegeletű kalapos fekete köntösű Úrral találkozáván, szembe néz, s tsak alig esmeré-meg a' föld alatt vándorló *Klimius Miklost* az ő hajdani Varga gazdája. Közelebből beszéllek: — edgy Erdélyben a' K. K. K. tanult, és fok ezfendők alatt Deákoskodott ifjú R. másként F., panaszra jött vala Bétsbe azért, hogy ő a' maga tudományának hasznát nem veheti; mivel Tzigány szüléktől származván, femmire nem alkalmaztatik. Edgy nagy bõlts fő edgy petsétes levéllel visszfa küldé. — A' Pofonyban és körül fekvő Fõherczeg *Ferdinánd* Regementje, és a' Györben és Székes-Fejérvárban fekvő *Észterházi Antalé* a' jövő hónapnak első napján egész kézülettel indulnak Lintzfelé; az elsőnek helyyébe *Dáitsmúiszter*, a' másodiknak *Károly Tostkúja* megyen; Budára pedig, a' Gré-tzi tudósítárok szerént, és Pestre, *Tertzi* és *Durlakh* száll-le, és így a' Nemzeti Regementek változnak.

F ó l d a l é k.

A' F. Monárkha a' Státus Fõ-Kantzellárius Hertzeg *Kaunitz* Úrnak jávallására, és az A. Belgiumi Fõ-Kormányozó Hertzegnek kívánságára, a' Státus Vice-Kancellárius Gróf *Kobenl* Urat, Gróf *Belgiojósó* helyyében, Belgiumi Ministerré tenni méltóztatott; ki már Brüsszszelfelé el-is indulván, az első meg-állásig a' F. Monárkhát-is szerentséje vala késérni. Ezen Bõlts, és tsak-nem *Kaunitz*i bõltseféléggel bíró Minister, reméljük, ezen Zenebonáskodó népnek le-tscendesítésében engedelmes eszközoeket fog-találni, úgy hogy, az erőszakra talám szukség sem lészzen. — *Brüsszszelből* írják, hogy a' nép az úgy nevezett Fog-rir pénzt, melly a' Katonák számára tartozik, mind addig meg-fizetni nem akarja, míg nem a' F. Tsászárnak,

nak, a' mostani környül-állásokról végső felelet't hal-
lándja. — A' Belgiumi Státusnak 4 Kommiss'riusokat
rendeltek, hogy a' F. Ts. és Királyi Kommiss'riu-
sokkal az Ekklesia Kassáját meg-visgálják, és el-ren-
deljék, azon pénzt mire fordítsák. — Edgy Francia
Printzetskén, kinek az őrizeten lévő Gárda Gránáté-
rosok között edgynek állása nem tetszén, hozzá emelt
lábbal azt mondá: *Ferre innen!* és a' Gárda Gránáté-
ros szűgyelletiben félre sérála, ilyen tromf esék: abban
a' szempillantásban érkezik a' parantsolat (meg-láta
völt valaki a' kevély Printzetske tselekedét) hogy
az ifjú Printznek leg-ottan edgy kis mangalétát és pa-
trantást adjanak, és azt a' Gránátérost mindeneknek
szemek láttára váltsák-fel vele az őrizetről, hogy mi-
vel ő jól nem állott, áljon a' Printz jól helyette.
Még-is tselekvék, és a' Gránátéros' óráját a' Printzets-
ke tölté-ki az őszve-gyűlt fok népnek szeme-láttára.
Kegyelmes Atyai és nagy szívű Királyi tselekedet. —
Éppen most jöve, még lútskofon a' fajtó alól edgy le-
vél kezembe, mellyszerént a' Felső Auszriai és Sziriai
Regementek már útban vagynak és mennek Belgium
felé; de ez koránt sem arra tzelez, mintha a' Kegyel-
mes Monárkha a' maga fánátikus jobbagyainak azért,
hogy azok az ő jó tzeleját és szándékát által nem lát-
hattyák, nyakakon kívánna eret vágatni; hanem csak
a' Békellégre — és Hollándiára tzeleznak inkább. —
Most már többet írhatnánk az új Levelék szerént a' Hol-
lándiai tseté patéról; de nem fér; közelebb kelendő
Levelünkben bővebben.

N.B. Az LVI-dik Kurirban a' 450-dik lapon *Eszterházi Sámuel*
helyett kell *Eszterházi Miklóst* érteni; mert a' német írás
tsalita-meg az író t benne.